

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 4 stycznia 2011 r.

**Pani
Danuta Wieczorek
Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej
w Środzie Wielkopolskiej**

LPO-4114-02-01/2010
I/10/008

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu skontrolowała realizację przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Środzie Wielkopolskiej („OPS”) zadań określonych w ustawie z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”², zwanej dalej „ustawą w sprawie Programu”, w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 30 września 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 20 grudnia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację przez OPS wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” („Program dożywiania”) w latach 2008-2010 (3 kwartały), pomimo stwierdzonych nieprawidłowości opisanych w dalszej części niniejszego wystąpienia.

1. Program dożywiania realizowany w OPS obejmował pomocą 2.432 osoby w 2008 r., 1.993 osoby w 2009 r. oraz 1.379 osób w 2010 (3 kwartały). Liczba osób objętych pomocą w formie gorącego posiłku utrzymywała się na podobnym poziomie w poszczególnych latach objętych kontrolą i wyniosła 478 osób w 2008 r., 463 osoby w 2009 r. i 331 osób w 2010 r. (3 kwartały), co stanowiło odpowiednio 20%, 23% i 24% ogółu osób objętych programem dożywiania. Najwyższy odsetek osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku stanowili uczniowie. Ta grupa beneficjentów pomocy stanowiła: 85% w 2008 r., 81% w 2009 r. i 84% w ciągu 3 kwartałów 2010 r. ogólnej liczby osób objętych tą formą dożywiania.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. Nr 267, poz. 2259 ze zm.

Liczba osób korzystających w tym okresie z zasiłków celowych na zakup żywności zmniejszyła się z 1.954 osób w 2008 r. do 1.530 osób w 2009 r., a w ciągu 3 kwartałów 2010 r. wyniosła 1.048 osób, co stanowiło odpowiednio 80%, 77% i 76% liczby osób objętych programem dożywiania. NIK zwraca uwagę, że w żadnej ze zbadanych 15 decyzji, przyznających tę pomoc, nie podano w uzasadnieniu powodu przyznania świadczenia pieniężnego, zamiast pomocy w formie posiłku. Zgodnie z § 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”³ warunkiem przyznania pomocy w formie świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności jest brak możliwości zapewnienia posiłku lub gdy przyznanie pomocy w formie posiłku byłoby nieuzasadnione z uwagi na sytuację osobistą lub rodzinną.

2. W latach 2008-2010 (3 kwartały) program dożywiania realizowany był na terenie miasta i gminy Środa Wielkopolska w ośmiu szkołach, w jednym przedszkolu i w punkcie wydawania posiłków. NIK zauważa, że w okresie objętym kontrolą osoby korzystające z pomocy w formie posiłku (gorąca zupa) w punkcie wydawania posiłków mogły go otrzymywać tylko od poniedziałku do piątku. Podobnie, nie zapewniono posiłków w ramach realizacji programu dożywiania dzieci w wieku szkolnym w dniach wolnych od nauki, przerwach wakacyjnych oraz w czasie ferii zimowych. Badanie spraw w grupie dziesięciorga uczniów, którym decyzje w sprawie przyznania pomocy w formie posiłku wygasły z dniem zakończenia nauki w szkole, wykazały, że tylko czterem przyznana została podczas wakacji pomoc w formie świadczenia pieniężnego na zakup artykułów żywnościowych. Dodatkowe postępowania prowadzone na wniosek stron spowodowały, że uczniowie ci nie byli objęci żadną formą pomocy w ramach realizacji programu dożywiania przez okres: 47 dni – dwoje dzieci, 21 dni – jedno dziecko i 14 dni – jedno dziecko. NIK ocenia negatywnie pozostawienie w okresie wakacyjnym bez pomocy w żadnej formie w ramach realizacji programu dożywiania pozostałe sześcioro dzieci (z kontrolowanej próby dziesięciorga dzieci). Złożone w tej sprawie przez Dyrektora OPS wyjaśnienia, iż rodzice, po wygaśnięciu decyzji przyznających uczniom pomoc w formie posiłku, nie występowali z wnioskami o pomoc w ramach programu dożywiania nie stanowi usprawiedliwienia zaistniałej sytuacji. Zastosowanie znajdował bowiem przepis art. 102 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁴, według którego pomoc społeczna może być udzielona z urzędu.

3. NIK pozytywnie ocenia sposób wydania w kontrolowanym okresie 30 decyzji, w tym poprawnie przeprowadzane rodzinne wywiady środowiskowe. W każdym przypadku dane dotyczące ustalonej w trakcie wywiadu sytuacji materialnej potwierdzane były kserokopiami dokumentów, z których wynikała sytuacja materialna wnioskodawcy i członków jego rodziny wskazana w kwestionariuszu wywiadu.

4. Ustalenia kontroli NIK wykazały przypadki wydatkowania w 2008 r. przez OPS środków z dotacji z budżetu państwa w łącznej wysokości 14.376,84 zł na doposażenie w sprzęt i wyposażenie czterech przedszkoli ze Środy Wielkopolskiej, w których nie przygotowywano i nie wydawano posiłków w ramach realizacji programu dożywiania. Było

³ Dz. U. Nr 25, poz. 186 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.

to niezgodne z art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”⁵, zgodnie z którym w ramach programu realizowane mogą być działania zmierzające do rozwoju i wykorzystywania bazy żywieniowej w gminach lub zwiększenia jej dostępności, w tym tworzenia lub doposażenia punktów przygotowywania lub wydawania posiłków oraz dowozu posiłków. NIK nie podziela poglądu wyrażonego w wyjaśnieniu Dyrektor OPS, iż doposażono przedszkola, zakładając, że będą z tych punktów korzystać przyszli świadczeniobiorcy.

5. NIK negatywnie ocenia nierzetelne i niezgodne ze stanem faktycznym, sporządzenie w OPS 11 kwartalnych informacji o realizacji programu na terenie miasta i gminy Środa Wielkopolska za okres od stycznia 2008 r. do września 2010 r. i przekazanych do Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego. Nieprawidłowość polegała na wykazaniu 11 punktów żywieniowych, z czego siedem na wsi, podczas gdy faktycznie w tym okresie było tych punktów 10, z czego na wsi sześć.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) podjęcie działań w celu zapewnienia beneficjentom przez cały rok pomocy w formie posiłku,
- 2) doposażanie wyłącznie punktów przygotowywania lub wydawania posiłków,
- 3) rzetelne sporządzanie kwartalnych informacji o realizacji programu dożywiania.

Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektor, w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Dyrektor prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

⁵ Dz. U. Nr 267, poz. 2259 ze zm.